

UDVANDRERNE

Anmeldelse af Benny Lihme

Hvornår er et lands udvandring en MASSEudvandring, hvor mange går der på en "masse"? I journalisten Ole Sønnichsens velskrevne bog om danskeres udvandring til Amerika og drømmen om et nyt liv, med et godt historisk dokumentarisk billedmateriale, udgør massen omkring 300.000 danskere, som drog afsted over oceanet i perioden 1850-1920. Mange var fattige på landet, kapitel 1 har overskriften "Farvel til herremandens stök", andre var fattige og arbejdsløse lærlinge og håndværkere, mens en særlig gruppe, til de amerikanske myndigheders irritation, udgjordes af kriminelle og anarkister jvfr. kapitel 11 "Ud med anarkister, fattige og kriminelle". Alene Københavns Politi hjalp mindst 1.000 kriminelle eller på anden måde besværlige danskere ved at betale dem en enkeltbillet og et mindre beløb til at komme i gang på i det nye land. Og ja, den fremtrædende socialdemokrat Louis Pio har ganske givet irriteret borgerskab og politi så meget, at han har måttet lide den tort at blive grupperet sammen med "anarkisterne".

Overraskende nyt for denne læser var det at læse bogens kapitel 9 "Mormonske magneter". Det var således de danske mormoner, som stod for den første store udvandringsbølge, idet 17.000 forlod landet mellem 1850 og begyndelsen af 1900-tallet for at søge til Zion, "paradiset på jord opkaldt efter det hellige bjerg i Jerusalem - nærmere bestemt ørkenstaten Utah med hovedbyen Salt Lake City." Her, i det der blev Mitt Romney's mormon-land, fandtes en religiøs inderlighed, som den danske folkekirke aldrig have evnet at møde de allerfattigste og jordløse med. En ny identitet ventede sammen med muligheden for at komme væk fra det danske samfunds bund og starte forfra i Amerika.

Ole Sønnichsen:
Rejsen til Amerika.
Drømmen om et nyt liv.
Fortællingen om de danske udvandrere.
Gyldendal.
319 sider, kr. 299,95.

Danskere i Utah var således én ting, men ellers kommer læseren godt omkring i "Rejsen til Amerika", da danskerne slår sig ned mange forskellige steder i kæmpelandet (og flere steder er med til at drive indianerne væk fra deres land). I modsætning til fx. tyskere og italienere klumpede danskerne sig generelt ikke sammen i storbyerne men spredte sig ud i det amerikanske landskab.

Der ligger et stort research arbejde bag Ole Sønnichsens bog. Omend den danske udvandring til Amerika ikke er et jomfrueligt område, så fylder denne udvandring ikke meget i danmarkshistorien og vores nationale bevidsthed sammenlignet med lande som England, Irland, Tyskland og Sverige. Alene på den baggrund, men mest fordi nærværende bog er så læseværdig, må man se frem til det bind 2, som er sat til at udkomme i efteråret 2014. Også her med fokus på personfortællingerne og de dramaer, vidnesbyrd og oplevelser som hører til.

De danske aviser bugnede i 1890'erne med små-annoncer for rederier, der ville sælge folk over Atlanterhavet og hele bogens del 3 er viet til "rejsen over havet", et drama som vor tids flypassagerer næppe kan forestille sig.